

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Venerabili Eucharistiæ Sacramento Decisiones Theologico-Legales

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisionis LXI. Ad Decembris Casum Prudentialem. Argumentum. Requirit industria, & cautelas servandas à Parochis, tempore pestis, in administrandis Sacramentis, præsertim Sacra Eucharistia. Ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94643)

37 Ritualis Romani. De Sacram. Euchar. in fine, & ne frustrentur Indulgentiis concessis in recitatione Angelicæ Salutationis, de qua supra, ac in pluribus aliis piis exercitiis quotidianis; licet enim pium sit credere, quod peccatores exercentes opera bona, pro quibus elargitæ sunt indulgentiæ, non perdant ipsas Indulgentias, & quod earum fructus reservetur pro eo tempore, quo tollent obicem peccati per confessionem; tutius tamen est, ut satagant recuperare statum gratiæ, si fortè eum amiserint per lapsum in culpam mortalem vel per frequentes confessiones, vel saltem per actus veræ contritionis, ut securiores hoc modo reddant ad propriam utilitatem sacras Indulgentias.

DECISIONIS LXI.

Ad Decembris Casum Prudentialem,

ARGUMENTUM.

Requirat Industrias, & cautelas servandas à Parochis, tempore Pestis, in administrandis Sacramentis præsertim Sacra Eucharistia? ad ornatum hujus Casus declaratur, quid sit Pestis? quid Epidemia? Qui morbi contagiosi? Quæ horum causæ, & remedia? Et circa Pestem, ac Contagium referuntur doctrinæ selectiores Medicorum, Canonistarum, atque Theologorum: & exponuntur obligationes Episcoporum: Prælatorum, Canonicorum, Parochorum, Sacerdotum Sæcularium, & Regularium, nec non Laicorum tempore Pestis. Tandem deciditur, an eo tempore licitæ sint Processiones?

S U M M A R I U M.

- 1 Pestis quid sit, & quot morbos comprehendat?
- 2 Pestis definitio. Et quotplex sit? numer. 3.
- 4 Epidemia non est morbus malignus, nec pestilentialis; licet in jure pro Peste sumatur.
- 5 Endemii, & Epidemii morbi quinam sit?
- 6 Contagium quid sit? Et quot modis contrahatur?
- 7 Pisces non sentiunt Pestem. Et cur?
- 8 Morborum contagiosorum species undecim.
- 9 Scrophula sanantur per contactum Regis Francie?
- 10 Gallicus morbus contractus ab innocente Religioso.
- 11 Pestis dari potest sine contagio.
- 12 Pestis provenit præcipue ex aeris corruptione.
- 13 Pestis est flagellum Divina justitia.
- 14 Remedia plurima contra pestem spectantia ad Magistratus.
- 15 Remedia contra pestem pertinentia ad personas privatas.
- 16 Venam secare peste laborantibus anticeat? Quæstio anceps.
- 17 Privilegia decem in jure concessa omnibus tempore pestis.
- 18 Parochi aut Confessarii nunquam scribant testamenta infirmorum absque testibus, neque translationes pensionum, ubi sunt usu receptæ?

Doct. Clericali Tom. I, Liber II,

- 19 Conductor, an deserens domum ob pestem, debeat solvere pensionem?
- 20 Divortium an Uxor possit petere ob morbum gallicum mariti.
- 21 Episcopi tempore pestis tenentur residere & saluti suarum ovium consulere.
- 22 Episcopi pestis tempore tenentur administrare Sacramenta; si alii Sacerdotes desint.
- 23 S. Caroli exemplaris sollicitudo tempore pestis.
- 24 Regularis Prælati obligatio tempore pestis.
- 25 Canonici tempore pestis an possint deserere residentiam?
- 26 Parochi tenentur residere in sua Parochia pestis tempore, alias privari possunt beneficio.
- 27 Parochi quæ Sacramenta teneantur ministrare tempore pestis?
- 28 Eucharistia, & Extrema Unctio manibus est danda tempore pestis.
- 29 Sacerdotes simplices an compelli possint tempore pestis, ut Sacramenta ministrent?
- 30 Regulares Sacerdotes tempore pestis obligati sunt ministrare Sacramenta.
- 31 Laici peste infecti si converterentur cum sanis infestis peccant mortaliter.
- 32 Martyres an sint morientes in servitio peste infectorum?
- 33 Velut, idest quasi? est dictio indicans similitudinem.
- 34 Industria decem exercenda per Parochos tempore pestis.
- 35 Extrema Unctio quando sit necessario danda pestiferatis.
- 36 Abstinere à lucro cujusvis rei temporalis tempore pestis est præcipuum remedium ad servandam sanitatem.
- 37 P. Joannes Maria Mons rubeus Cong. Oratorii Padua laudatus.
- 38 Pestis tempore an Processiones generales sint licitæ? Quod non, n. 39. Contrarium n. 40.
- 41 Processiones tempore pestis à quibus Sanctis Episcopis sint prædicatæ?
- 42 Processiones tempore pestis sunt licitæ, sed cum cautelis hic notatis.
- 43 S. Caroli Borromæi pietas tempore pestis.

CASUS PRUDENTIALIS.

A prudentia DD. Parochorum, & Confessariorum, pro hujus tractatus complemento, requiritur; Quæ, & quot industria sint per eosdem Parochos tempore pestis, Epidemie, morborumve contagiosorum adhibenda; ut suo muneri satisficiant in administrandis Ecclesiæ Sacramentis, & præcipue Sacra Eucharistia; pro æterna salute sua, ac suorum Parochianorum consequenda?

Ad ornatum hujus casus, & pro non ineleganti ejus resolutione, nonnulla sunt desumenda à Medicis, alia à Juristis, & demum alia à Canonistis, & Theologis.

A Medicis discere oportet, quid sit pestis? quid Epidemia? qui morbi Contagiosi? & horum omnium causæ, ac remedia?

Quo ad primum Pestis est nomen generale, indicans mala gravia non tam corporum, quam animarum. Galen. in Prim. & in tertium Epidem. comm. 3. & 7. Andr. Gall. de peste fasc. 4. Zacchias in Quæst. Medicoleg. lib. 3. tit. 3. quæst. 1. n. 20. unde non solum morbos Epidemicos Pestem appellamus, sed

X 2

sed

sed homines etiam malos, & impios; ut Plautus in *Pseud. Al.* 1. Sc. 2. loquens de Lenone Ballione:

Quin omnes una peste hac populum hunc liberant?

Et de Polyphemo *Virg.* 3. lib. 3. *Aenei.*

Dis talem avertire pestem.

Nec non Armida volens se occidere apud Tassum in *sua Hierusal. cant. ultim. stanza* 126.

Felice me, se nel morir reco

Questa mia peste ad infettar l' inferno.

Siquidem inordinatos animi affectus, ipsumque amorem Pestem antiqui appellarunt, ut de Didone, idem *Virgil. Aeneid.* 4.

*Quam simul, ac tale persentit peste tueri
Chara Jovis conjux.*

Et provenit hoc nomen pestis à depascendo, quia Pestis ceu fera quædam venenosa non solum paucos aliquot miserè perdat, verum totas civitates depascatur. Gualner. *de Peste diff.* 1. cap. 1. & Tholosan. *Syntagm. Jur.* lib. 3. 1. cap. 21. num. 1.

2 Verè autem & propriè pestis est morbus Epidemicus, sive popularis; pluribus secundum plurimum perniciosus; ex communi causa originem ducens. Ita Zacchias d. tit. 3. num. 31. Dicitur autem morbus Epidemicus, aut popularis, quia Epidemia est quoddam genus morbi, quod irrepit in populum; at de peste non habet malignitatem illam, quæ reperitur in peste. Idem Zacchias in d. qq. *Medicor. lib.* 8. tit. 3. q. 1. num. 9. E contra vero Pestis non solum irumpit in omnes, sed habet qualitatem pravam deleteriam, & perniciosam, deducens brevi homines ad ortum; ideoque omnis Pestis est Epidemia id est irruens in populum; sed non omnis Epidemia, morbusvè Epidemicus est pestilentialis; siquidem, ut dictum est, morbi Epidemici non sunt maligni, quales sunt Raucedines; Gravedines, Diarrheæ, aliæve infirmitates, quæ solent dilari in populo, sed non causant mortem; & hinc videntur non propriè locuti, appellando Epidemiam pestilentialem. Tiraquel. *de Leg. Connub. lib.* 1. p. 15. num. 47. & Savanarola *de Febr. cap.* 9. rubr. 1.

3 Dividitur Pestis, ut alia dicatur gravissima, alia minus gravis. Illa dicitur gravissima, quæ vel diffunditur in multas civitates, vel durat pluribus annis, vel nulli speciei hominum, animaliumque parit; & tam nobiles, quam plebejos prostermit; vel si nullo anni tempore intermittat; si celeris sit, in occasione, itaut non solum intra trium, vel quatuor dierum, minusvè spatium infectos perneceat, sed quatuor, vel tribus, duabus, aut hora una; ut docet dissertit Zacchias d. lib. 3. tit. 3. quest. 2. ubi è contra auctoritate Medicorum & exemplis demonstrat, minus gravem dici posse illam, quæ aliquam tantum Urbem, quasi ex familiaritate tangit ut in Constantinopoli, & in Cairo, vel quæ alicujus ætatis, aut condit ionis tantum homines, seu certam solummodo bestiarum speciem necat, vel non sentitur in Hyeme, & Vere, aut tempus infectis relinquit, ut medicamenta opportuna valeant adhibere.

4 Epidemia igitur juxta prædicta, ex Medicorum principiis, non est morbus malignus, seu pestilentialis, etsi vagetur in pluribus, aut etiam in omnibus unius civitatis, quales sunt faucium inflammationes, dolor capitis, (qui vocatur etiam *Male del Castrone*, & olim Neapolitanos afflixisse ait Zacchias d. lib. 3. tit. 3. q. 1. num. 36.) Lienteriæ, Diarrheæ, & Disenterici, quales agitant strenuos defensores Austriæ, à Turcis obsessæ anno 1683. iidem

enim affligebantur, sed non moriebantur. Porro Epidemia aliquando in jure, & juxta Pontificias Constitutiones accipitur pro ipsa Peste, ut in Bulla B. Pii V. incipien. *Decoris, & Honestati* anno 1570. quæ concedit Monialibus exire de Clausura in Casu magni Incendii, Lepre, & Epidemici, (quod fuit consideratum supra in primo casu Mensis Aprilis hujus anni Decis. 18.) & ideo in dicta Bulla nomen Epidemici non denotat morbum popularem de facili sanabilem; sed infectionem pestilentialem malignam qualitatem præferentem, cum manifesto mortis periculo, ut pluribus prosequitur idem Zacchias lib. 8. tit. 3. q. 1. à num. 7. & seqq. & DD. apud Novarium in *Summ. Bull. part.* 2. Com. 37.

Ad Morbos Contagiosos quod attinet, hi vel sunt *Endemii*, vel sunt *Epidemii*. Illi sunt morbi *Endemii*, qui quasi vernaculi, & Patrii habentur in usu apud aliquam gentem, vel ex locorum, aut civitatum naturali intemperie, & situ; aut alia quadam ex causa omnibus habitantibus communi, ut ex aquarum insalubritate, seu ratione situs, & hujusmodi; quemadmodum Gallicus morbus dicitur familiaris Indiarum accolis, ophthalmici, sive oculorum inflammationes Ægyptiis; stulticia, & fatuitas populis Vallis Tellinæ, Hemitriteus, atque Melancholia Hypochondriaca Romanis; ad tradita pereundem Zacchias d. lib. 3. tit. 3. q. 1. num. 27. & seqq. ubi subdit *Epidemios* esse morbos qui trahentes originem à causa universaliori, & præcipuè ab aere obfidente, & infestante non solum unam, sed plures civitates: vocanturque *populares*, & *Epidemii*, si carent venenosa, & deleteria qualitate: quam postea si secum asserant, dicuntur, & sunt pestilenciales, quod etiam explicant Ripa in *tractat. de peste*, & Robric. q. q. *Regul. tom.* 2. quest. 49. art. 4.

Sed antequam ponamus morbos contagiosos, scire oportet, quid sit *Contagium* & quot modis contrahatur. Est autem *Contagium infectio ab uno in aliud transiens*. Ita Fracastor. lib. 1. de *Contag. cap.* 1. Contrahitur autem tripliciter: *Primò* per immediatum contactum duorum corporum; quorum unum si infectum sit morbo contagioso, eundem transfundit in alterum corpus sanum. *Secundò* per contactum rerum porosarum, seu vestium, & indumentorum, quæ permanentes incorruptæ, aptæ sunt conservare morbi contagiosi semina; & ideo sæpè evenit, ut tempore pestis homines aviditate ducti, colligentes supellectilia, & tegumenta, quibus infecti utebantur, contrahunt pestem, & mortem appetunt. *Tertiò* per aerem inspiratum, quando scilicet aer corruptus est, & tanquam venenum ab hominibus per respirationem attrahitur, vel quando assistentes laborantibus morbo contagioso, eorum expirationem excipiunt, per quam inficiantur. *Mercat. de Febr. lib.* 7. cap. 1. *Septal. lib.* 2. de *Peste cap.* 10. Zacchias d. lib. 3. tit. 3. quest. 2. num. 11. & quest. 5. num. 2. & 3. Hinc omnium animalium Pisces minimè pestem sentire, Auctor est Aristotel. 8. de *Hist. Animal. cap.* 19. & Plinius lib. 8. cap. 49. unde emanavit Proverbium illud: *Piscem nil sanius*; vel quia pisces nullum aerem inspirent, vel si ipsi respirent, (ut ex Hippocrate ostendit Rondelet. de *Piscib. lib.* 3. cap. 1. 1.) aerem quem respiratione attrahunt, corrigitur ab aqua, per cujus medium transit; & cum aeris pestilentialis qualitas sit calida, ab aquæ frigiditate emendatur, ut philosophatur idem Zacchias d. qu. 2. n. 49. ubi

ubi examinat an vera fit sententia Plinii & Aristotelis, quam defendit Cardan. lib. 6. de variet. cap. 37. sed impugnat Vveinrich de Ort. Monfr. cap. 16. & contra Aristotelem sensisse videtur Virgilius 3. Georg. ubi pestem quandam describens, cum cuncta animantia ea infecta fuisse enarrasset, subdidit hæc carmina :

*Jam maris immensi prolem, & genus omne
natantum*

Littore in extremo ceu naufraga corpora flus

Proluit; insolite fugiunt in flumina Phoca.

Morbi vero contagiosi, qui per contactum, vel ex respiratione contrahuntur (etsi omnes non sint malignæ naturæ : & mortales.) sunt sequentes ; 1. Alopecia, idest capillorum casus. 2. Achores, seu favi, nempe ulcera fœtida, manantia de cutis capitistenuissimis foraminibus. 3. Ophthalmia, sed Lippitudo, & infirmitas oculorum. 4. Tinea puerorum, nempe verum generatio. 5. Scabies, quæ est pruritus in universo corpore, vel in pluribus ejus partibus, proveniens ex asperitate, vel pustulis, vel ulcusculis; quæ aliquando est sicca. 6. Struma, sive Strophæ, vel Scrophula, & sunt tumores eventientes in collo & in axillis, ac se propagantes; ideòque sic dictæ, quia plures gignunt conceptus, nempe minores tumores, quorum sunt fecundissima veluti Scrophæ. Zacchias d. lib. 3. tit. 3. quæst. 5. num. 6. & 7. Hæ sanantur contactu Regis Franciæ ex Privilegio cœlesti, ut testatur quotidiana, certa que experientia, & scribunt Guido in Chirurg. magna tractat. 2. d. 2. & 5. Joann. Tagut. lib. 1. Instit. Chirurgic. & Martinus Delrius disquisit. Magic. lib. 1. quæst. 4. col. 13. pag. 22. ubi dignum Scutica ait Cardanum libr. contradict. Medic. scribentem, Christianissimas illas majestates ex longo usu aromatum hanc virtutem habere. 7. Lepra, quæ est cutis asperitas cum pruritu, & corporis colliquatione depascens profundas corporis partes orbiculatim, atque piscium instar squamulas ex sese emittens. 8. Elephantiasis, quæ est alia species lepræ, faciens pellem similem elephantorum cuti, de qua Mercurial. lib. 2. de morbis curant. cap. 5. qui de omnibus lepræ speciebus agit. 9. Tabes, seu Phthisis, quæ est ulcus pulmonis ex iquo consumptiva febris, hæctica dicta, generatur, & est valde contagiosa. 10. Lues Venerea, Gallicus morbus dictus, & est infectio, seu contaminatio massæ sanguineæ, ex coitus præcipue inquinamenti, vel alio modo per contagium communicata. Quo loco memini, pium, ac Religiosum luem hanc contraxisse, ex eo quod, dum ipse irer ageret, in latrina ad exonerandum ventrem sederit, in qua tali morbo correptus fuerat. Pestis tandem est omnium contagiosorum morborum regina, ex communi hominum opinione, qui salubrius remedium putant esse fugam à locis, & personis infectis, ex animadversione Arist. 1. Probl. 7. & Galeni de diff. Febr. cap. 2. numero primo, adeo ut praxis doceat, peste infectos ex civitatibus expellendos. Alex. in 1. Casus n. 3. de Testamen. Bertachin. de Gabell. & Vellig. part. 2. num. 49. & Medici omnes scribant, præcipuum Pestis signum esse contagium. Heurn. de Peste cap. 5. Septalius eodem tractat. libro primo cap. 28. & lib. 2. cap. 8. & Forestus libr. 6. observat. 24. qui narrat, quemdam peste infectum retinuisse in manu ovum recens natum, illudque per breve spacium lividum, ac putridum evasisse;

eodemque ovo in mensa posito aliud propè appositum similiter infectionem contraxisse. Non desunt tamen Medici opinantes dari posse Pestem sine contagio, quos allegat Zacchias d. lib. 3. tit. 3. quæst. 2. num. 11. ubi rationes eorum expendit, & illam præcipue, quod plurimiprehenduntur Peste ex abrupto, absque eo quod tetigerint quidquam contaminatum, & quamvis omni cautela se custodiverint; signum quod pestis non ex contagio semper, sed aliquando ex sola attractione aeris corrupti, vel habitus infecti, aut corporum infectorum sola inspectione contrahatur, juxta fixum Medicorum principium. Pestem habere originem ex aere intemperato, & corrupto, quem in nos ipsos, tamquam præsentaneum aliquod venenum respirantes, atrahimus, & ingerimus. Galenus in libr. de Theriaca ad Pisan. capit. 16. class. 5. Hercul. de Febr. tract. 4. cap. 1. & cap. 3. Rudius lib. 3. Art. Med. cap. 30. & Zacchias d. lib. 3. tit. 3. quæst. 2. num. 22. & seqq. & num. 29. ubi aliam quæstionem discutit, an vera Pestis de necessitate febrem adjunctam habere debeat, & pro utra opinione argumenta adducit, à curioso lectore ibi videnda.

Tandem quod ad causas, & ad remedia attinet morborum contagiosorum; si de peste loquimur, constat ex jam dictis, eam esse aeris corruptionem, vel ex aliqua causa universali, vel particulari, ut ex cloacarum immunditia, exhalationibus specuum, vel cadaverum putrefactorum; sive ex pravitate cibi, & potus, ex qua resultant humores mali, quibus putrefactis generantur in corporibus exanthemata, peticulæ, & morbi pestilenciales, qui de sua natura sunt incurabiles, ut pluribus prosequitur Zacchias consil. 71. num. 13. & in quæst. Medicoleg. d. lib. 3. tit. 3. quæst. n. 9. & 10. ubi præter causas naturales, illam notat supernaturalem, videlicet ipsum Deum, qui mortalium facinora vindice dextra, hac ratione, in hac vita ulciscitur, quod etiam advertit inter Jureconsultos Ripa in tract. de peste part. 1. num. 8. Provideil. part. 7. num. 7. & Tholosan. Syntag. Jur. d. lib. 31. cap. 21. n. 3. id pluribus Sacræ Scripturæ testimoniis comprobans; advertens aliquando ab ipso Deo mortales moneri, ut fugiant flagellum per emendationem vitæ, dando signa in cœlis sursum, defectus quosdam Solis, aut Lunæ, vel Stellarum, Cometas, Lampades, aliasve in aere igneas impressiones, vel in terris terræ motus, ipsiusque telluris halitus, vaporesque crallos, & graviter olentes, necnon infectorum multitudinem, morbillos, variolæ in pueris, quæ omnia sunt indicia futuræ Pestis, & contagii. Zacchias d. tit. 3. quæst. 3. à num. 1. & seqq.

Remedia verò adversus Pestem alia sunt spectantia ad publicos Magistratus, alia sunt propria cujusque hominis; uno excepto, quod spectat ad utrumque; & est, placare Deum Supplicationibus, Sacrificiis, & Pœnitentiis; hæc enim agentes: Quis scit, ut habetur Jona 3. 9. si convertatur, ignoret Deus, & revertatur à furore iræ suæ, & non peribimus?

Igitur Magistratus Publici, & Rectores Civitatum tempore Pestis debent 1. Curare ne immunditiæ sint per vias. 2. Ignem fieri in locis frequentibus, ex bonis lignis, ad aeris purgationem. 3. Machinas tormentarias, pulvere bombardico repletas,

11 repletas, absque globis, explodi mandare sub diei, noctisque crepusculis, quantum ictus aerem agitando immutant, & purgant. 4. Custodes in portis civitatis diligentes ponere, qui neminem absque certa fide sanitatis ingredi permittant. 5. Expellere advenas, si qui ex locis suspectis advenissent. 6. Peste infectos quantum fieri potest à sanis segregare, illos vel ad Lazarettos mittendo, vel in propriis domibus sequestrando. 7. Cadavera mortuorum altè, & citò delòdi curare. 8. Canes, & feles occidi mandare, & præcipuè porcos, quorum excrementa aerem venenosum faciunt. 9. Doctos Medicos, & Chirurgos deputare, qui infectis medeantur. 10. Vestes & indumenta infectorum omni diligentia igni esse tradenda, præcipere. 11. Invigilare, ne carnes putridæ piscesque corrupti vaneant; & ne prævi homines linimenta venenata, vel pestilentialia domorum januis, pessulisve mutant. 12. Eos, qui infirmis deserviunt, Medicos, Chirurgos, Pharmacopolas, & consimiles, signo evidenti vestiri, ut sani longè ab illis valeant consistere, in præcepto dare.

15 Homines verò privati hæc sibi procurare fatagant pro salute tuenda. 1. Abstineant à contactu rerum, quæ contagium suscipere possunt; & sunt omnia ex lino, canape, serico, cotone, lana, bombace, serico; pilis atque chartæ, & litteræ, nisi igne quàm benè exusta. At non contrahere contagium dicuntur panis, vinum, oleum, acetum, aromata, fructus, carnes sanæ, frumentum, farina, ac omnia metalla. 2. Fugiant aerem corruptum. Habitatio alta eligatur, in qua venti spirant vel ab Oriente, vel à Septentrione: secus autem ab Austro, vel à locis suspectis, qualia sunt cæmeteria, sterquilina, cloacæ, aquæ stagnantes; vel horti, in quibus ficus sint, & nuces. 3. Ardeat continuus ignis in focaliis domus, & in eo odoramenta projiciantur, flores, aquæ odorosæ adhibeantur. 4. Canes, & feles in alienas domos transire non permittantur, facillimè namque contrahitur pestis à canibus, ovibus, & mulis, ut demonstrat Cæl. Rhodigin. *lect. antiquar. lib. 17. cap. 28.* & Zacchias *d. lib. 3. tit. 3. q. 2. num. 51.* ubi dat exempla. 5. Non exeuendum domo ante Solis ortum. Calor nimius, vel frigus evitandum, à conventu hominum, & colloquio abstinendum. 6. Utendum cibis solidis; edendum potius abundanter, sed non ut cruditates generentur. Vinum non potens sit, & ejus usus moderatus. Aqua cruda, si bibatur, sit levis, & sana. Pessima est Aquavita, ideoque odio habenda. 7. Somnus moderatus, Vigilia superflua nocent, ac somnus diurnus. 8. Excrementis corpus exoneretur quotidie, & qui eget utatur emollientibus. 9. Ab omnibus Medicis coitus hoc tempore damnatur; & meretrices expellendas à Civitate advertunt. 10. Corporis exercitia mediocria sint. 11. Passiones animi moderandæ. A tristitia fugiendum. Hilaritas virtuosa sectanda. 12. Mundities in corpore custodienda. Vestes sæpe lavandæ, ac mutandæ. A Balneis publicis fugiendum; & contactus rerum suspectarum evitandus, aceto manus frequenter lavandæ, ac pecuniæ, si quæ exiguntur, eluendæ. Quæ omnia latius proponit Zacchias, ex aliis Medicis collecta *d. lib. 3. tit. 3. quest. 4. De cura præservativa a peste.*

26 Sed utrum expediat tempore Pestis, secare venam & his, qui pestilentiali contagio laborant, sanguinem extrahere? est questio anceps, habens hinc inde rationes; quas curiosus Lector poterit apud Are-

lium Episcopum Tortonen. *lib. 6. Impress. 190. cap. 5.* ubi concludit pro negativa; quem amplectitur etiam Marchin. *de peste Problem. 34. remed. 11.* ita scribens: *Hoc unum silendum mihi non est, à fide dignis acceptum, quod posteris hauri poterit esse fortè inutile. In hac peste Florentina de anno 1631. 1632. quibus vena secabatur, perire fere omnes. Idem testatur de peste Lugdunensi Anni 1628. & 1629. Joann. Grilloicus cap. 1. ubi sic ait: Nec silendum gravissimè ab his in peste sananda peccari, qui à potioribus purgantibus, & missione Sanguinis curationem auspicantur; cum potius elaborandum sit, & impense emittendum, ut sudor copiosus exprimatur, & antidotis viscerum, & intestina roborentur, recreenturque. Et Philippus Ingrassias. de peste Panormitana scribens part. 1. cap. 9. inquit, idem esse, pestis tempore sanguinem mittere, ac velle quamprimum sepultura mandare, cum experimentum comprobaverit, toto eo tempore, quo pestis grassata est in illa Urbe, omnes, quibus vena secabatur, post paucos dies interiisse. Idipsum plenius testatur Fracastorius lib. 6. cap. 5. accidisse in peste, quæ anno 1505. & 1528. per totam Italiam defecit. Huculque Marchinus. Et hæc latius ex Medicorum fontibus.*

A Juristis autem plura traduntur concessa tempore Pestis tanquam ex privilegio; præcipua autem sunt sequentia. I. Quod valeat testamentum factum coram duobus testibus tantum. Alex. in *l. Scribariorum col. ultim. Cod. de Testament. milit. Porcius in Instit. tit. de Testament. milit. n. 11. Marc. Mantua Patavinus tom. 1. consil. 25. & Eques M. Peregrinus in Decis. Patavinis decis. 80. num. 1. II. Et multò magis si apud duos testes intervenerit etiam proprius Parochus, vel Confessarius testatoris. Guido Pap. *quest. 543. in fine. Boer. decis. 228. sub numer. 11.* Immo etiam si scriptum fuisset testamentum à Parocho cum præsentia unius testis tantum. Marchin. *de peste part. 3. cap. 3. num. 3.* cui adheret Diana Coordinatus tom. 6. *trac. 8. resol. 67.* Quæ jacet in antiquo part. 7. *trac. 6. resol. 42. alias 41.* III. Ulterius valet testamentum factum coram duobus scæminis testibus, si viri haberi non potuerint. Portio *d. num. 11.* & Peregrinus. Patavin. *d. decis. 80. num. 3.* quem approbat Molan. *de Piis testament. cap. 83.* & alii DD. citati per Dianam Coord. *d. tom. 6. trac. 8. resol. 611.* desumpta ex eadem part. 7. *trac. 6. ref. 36. alias 35.* Volpi *Resolut. 204. n. 20.* IV. Porro si solus Parochus, vel Confessarius sit testis testamenti facti à Peste infecto, & defuncto, testamentum non valet, ea irrefragabili ratione, quod dictum unius est dictum nullius. Peregrinus Patavin. *diç. decis. 80. sub num. 3.* *Perf. illud autem & ibi Card. Zabarella conf. 83.* ideoque Parochi sint cauti, & adhibeant in hac materia semper aliquos testes, ne se exponant confusioni, aut suspitioni fallitatis. V. Item tempore Pestis valet testamentum conditum à pestiferato existente in Casono, quamvis testes illum non viderint, dummodo illius vocem notam habuerint Ita Parilius *consil. 33. vol. 2. Roland. à Valle consil. 81. numero 24.* & Peregrin. *cit. decis. Patavin. 80. n. 4.* Quamvis plurimi Juristæ contrarium doceant, inter quos Ciarlin. *c. 109. n. 36.* Alciat. *lib. 9. conf. 94.* Farinac. *de Testib. qu. 69. num. 188.* & Menoch. *de Arbitr. Jud. casu 475. n. 23.* cum quibus sentit Diana Coord. *d. tom. 6. tr. 8. ref. 64.* quæ statim Veteri *diç. part. 7. trac. 6. resolut. 39. alias 38.* ob evidens*

evidens periculum fraudis; quo cessante contra sententiam in praxi esse tenendam dixit Marchin. *de peste part. 8. cap. 2. num. 18. VI.* Quod si pestiferatus testando balbutiat, & linguam sic ingrossatam habeat, ut à testibus sufficienter intelligi non possit, testamentum ejus non valet; ut pluribus rationibus & auctoritatibus DD. probat idem peregrin. *cit. decis. 80. numer. 5. & 6. VII.* Quæ dicta sunt de testamentis tempore Pestis, multo magis procedunt in codicillis, & in donationibus causa mortis Peregrin. *ibidem numero 2. & Marchin. de Peste d. part. 8. cap. 1. num. 15. & 25.* ubi advertit Prædicta omnia privilegia habere locum non solum in pestiferatis, sed etiam in illis, qui deserviunt Peste infectis. Ulterius tempore pestis, quæ fuit Romæ anno 1656. concessum fuit à Summo Pontifice Alexandro VII. ut non solum testamenta, sed etiam translationes Pensionum possent fieri coram Confessario, & duobus testibus juxta ejus Constitutionem incipien. *In supremo. dat. 18. Septembris 1656.* Agit de iisdem Translationibus Loter. *de Re benefice. libr. 1. qu. 20.* sed apud nos non sunt usu receptæ. VIII. At numquid propter Pestem supervenientem si Inquilinus dimittat domum conductam, teneatur ad solutionem Pensionis domus? Abb. *in cap. Propter. num. 7. de locato, & conduct.* dicit in puncto juris non teneri, nam timor mortis est iusta causa deferendi domum; *arg. tex. in l. Habitatores. ff. iterum ff. eod.* Quamvis in praxi subdit Abbas, hoc vix posset obtineri, quod mihi videtur verius, nam timor mortis non provenit ab ipsa domo, prout eveniret, si minaretur ruinam, vel larvæ eam infestarent; sed procedit à causa universali tangente omnes cives; ideoque locator non debet perdere pensionem domus. IX. Timor Pestis excusat ab obligatione comparendi in iudicio. Bart. *in l. De atate. ff. ad Trebell. Glos. in cap. Communis causa. Verb. morari 23. dist. & Glos. in cap. Si verb. de iurejur. Tondut. de Præventionem part. 1. cap. 9. num. 50.* Immo tempus Pestis interruptit præscriptionem, Bart. *in l. Naturaliter. ff. de Usu cap. ratio est,* quia tunc Jus non redditur, & nulli agere licet, & ideo quilibet excusatur eo tempore à mora, à contumacia, à perjurio, & ab aliis multis, de quibus Ripa *de peste part. 1. num. 8. & Mascard. de Probat. conclus. 20. per totam.* X. Tandem quando non solum ob Pestem, sed etiam ob alios morbos contagiosos supra relatos conjux non teneatur reddere debitum matrimoniale, immò possit petere divortium, præcipue ob scabiem, lepram, vel morbum gallicum tractant Bissus *in Hierurg. Verb. Lepra. tom. 1. & Zacchias in cit. Q. Q. Medicoleg. lib. 3. tit. 3. q. 6.* quos in casibus occurrentibus adire juvabit; prout etiam, Riccium *in Collect. decis. 530.* ubi disputat, an sit nulla professio facta à Religioso habente lucem Venerem, quam prius Superioribus Religionis non manifestaverat.

Tandem quæ à Canonistis, ac à Theologis traduntur occasione Pestis concernunt personas vel Prælatorum, vel Canonicorum, vel Parochorum, Simpliciumve Sacerdotum Sacularium, vel Regularium, aut Laicorum. De quibus omnibus breviter magis essentialia referam.

Circa Prælatos, Episcopi tempore Pestis non possunt deferere suam Diocesim, sed tenentur ²¹ in ea residere; & saluti suarum ovium tam in spirituali quam in temporali consulere; ut respondit Papa Gregorius XIII. die 18. Decembris 1576.

teste Fagnano *in cap. Clericos num. 47. de Cleric. non residen.* Et qui aliter facerent, non solum peccarent contra Charitatem, proponendo propriam vitam corporalem animarum sibi commissarum salutem, sed etiam contra iustitiam, cum pro residentia, & ovium cura recipiant proventus Episcopatus, Rutil. Benzon. *in Speculo Episc. in tract. de fuga temp. pestis lib. 1. disp. 1. concl. 4. & Marchin. de Bello divino, seu de peste part. 1. cap. 2.* Hinc Episcopos, si desint alii, teneri excipere confessiones Peste infectorum, & eis Sacramenta administrare advertunt Chapeville *de peste cap. 5. qu. 7. & Gobat. in Theolog. experim. tract. 1. num. 143.* non ²² obstante periculo vitæ; & deficientibus Parochis, aliisve Sacerdotibus, qui ex mera charitate, hæc munia agant; debent Episcopi propria pecunia conducere Sacerdotes externos pro huiusmodi functionibus, Gobat. *d. tract. 1. num. 131. & seqq.* & invigilare, ne desint Sacramenta, neque Sacrificia opportunis in locis habenda; ad quem effectum impetrare eos oportet ab Apostolica Sede facultatem tum absolvendi à quibuscunque casibus reservatis pro omni Confessatio. Diana *Coord. tom. 1. tract. 5. resol. 12.* Quæ est in veteri *part. 9. tract. 7. resol. 12.* tum celebrare faciendi vel in viis publicis, vel in Oratoris privatis, prout melius cognoverint expedire; Nicol. Canon. *lucubr. lib. 5. tit. 32. num. 7. limit. 6.* Diana *Coord. tom. 4. tract. 2. resol. 22.* Ex *part. 9. tract. 1. resol. 45.* Unum est, de quo disputant Canonistæ, ac Theologi, an Peste imminente liceat Episcopo deferere suam Civitatem, & se recipere in aliquo loco tuto in Diœcesi, vel prope Diœcesim ut saluti suæ consular, & ovium suarum necessitatibus provideat, relicto in Civitate Vicario, qui sua monita exequatur? Sunt hinc inde opiniones, quas referunt Gobat *d. tract. 1. à num. 144. & seqq.* Fagnan. *in cap. Ad supplicationem. num. 22. de Renunciat. & pignatell. tom. 4. consult. 17. à num. 35. & seqq.* quos Episcopi poterunt legere; sed fructuosius ²³ quid egerit S. Carolus Borromeus apud Jussan. in ejus *vitalib. 4. à cap. 1. & seqq. usque ad cap. 10.* Quod autem dictum est de obligatione Episcopi tempore Pestis, asserunt etiam Theologi de Prælato Regulari circa suum Cœnobium, quod non debet deferere, sed indigentis spiritualibus suorum Religiosorum tenetur providere, iisdem tamquam Pastor, & Pater, si alii deficiant, Sacramenta administrando, Baldell. *in Theolog. Morali tom. 2. lib. 2. disp. 19. num. 19.* Sanchez, *in Decalog. lib. 6. cap. 2. num. 55.* Diana *Coord. tom. 7. tract. 1. resol. 17.* sumpta ex *part. 9. tract. 7. resol. 54. aliis 53. & Peyrin. tom. 1. quest. 1. cap. 11. vers. dico secundo.* Et hæc de Prælati.

Circa Canonicos; opinantur Hurtadus, quem ²⁵ refert Diana *Coord. tom. 8. tract. 10. resol. 2. (ex Veteri part. 5. tract. 13. resol. 24.)* & ex utroque Gobat *d. tract. 1. n. 162. & 163.* eos tempore Pestis non posse deferere residentiam; quia cum Pestis sit bellum Dei, Bart. & DD. *in l. Naturaliter ff. De Usucap. Ripa de Peste in Prælud. n. 8.* Canonici debent pugnare, & Civitatem defendere Orationibus, Divinis officiis, ac Sacrificiis, Fagnan. *in cap. Non minus num. 61. De Immunit. Eccles.* Immo in defectum Parochorum administrare Sacramenta Caramuel *in Theol. Præter intr. num. 2506.*

Porro

Porro communis est sententia Canonistarum, posse Canonicos, Peste grassante, deferere residentiam, etsi dubium sit; an absentibus debeantur distributiones quotidiana? quod affirmativè fuisse resolutum à *Sacr. Congr. Conc. in una Patavina* notat Moneta de *Distribut. Quotid. part. 2. qu. 5. num. 76*. Et idem confirmat iteratò decisum ab ead. *Sacr. Congr. die 9. Nov. 1630. Et 26. Martii 1654. & 28. Julii 1657. Nicolius d. lib. 3. num. 46*. tribus tamen conditionibus concurrentibus, quod Canonici sint soliti residere; quod consuetudo sit dandi distributiones absentibus ex iusta causa: quod verè Pests grassetur.

At circa Parochos, eos omnino debere residere in sua Parochia tempore Pestis ex sententia S. Thom. 2. 2. q. 26. art. 5. in fine, & Navarri in *Man. cap. 24. num. 10. & cap. 25. num. 20*. fuit, post longas disputationes, requirente S. Carolo, decisum à *Sacr. Congr. Concil. die 11. Octobris 1576*. cum hoc tamen, ut possit Parochus ministrare per alium Sacramenta peste infectis, ut valeat ipse juvare sanos Fagnan. in *cit. cap. Clericos. à num. 37. & seqq. De Cleric. non resid. ubi motiva ab Emin. Cardinalibus considerata refert, ac sensum Summi Pontificis Gregorii XIII. Quæ omnia repetunt Gobat, d. tract. 1. n. 116. Baldellus d. tom. 2. lib. 2. disp. 19. num. 17. & 18. Peyrin. d. tom. 1. q. 1. c. 11. vers. Probat. Et Barbol. *Apostolic. Decis. verb. Pests Collectan. 574*. ubi observat, quod contra Parochos, qui tempore Pestis residentiam deseruerint, procedendum est ad privationem beneficii, servata tamen forma præscripta à *Concil. Trident. sess. 23. cap. 1*. quod ex mente *Sacræ Congræg. latius prolequitur Fagnan. in cit. cap. Clericos num. 41. de Clericis non resid. Sed utrum Parochi præter Sacramenta necessitatis, scilicet Baptismum, & Pœnitentiam, teneantur etiam alia Sacramenta laborantibus peste ministrare? De Sacro Viatico affirmant Castropal. part. 4. tract. 21. punct. 20. num. 2. Pax Jordan. lib. 3. tit. 3. num. 23. Billus in *Hierurg. tom. 1. verb. Eucharistia num. 180. Barbolæ de Parocho cap. 20. num. 46. & Gobat, tract. 3. num. 474*. servatis tamen cautelis, de quibus infra; ac etiam de Extrema Unctione Gobat tract. 8. num. 902. Billus tom. 2. verb. *Minister. Sacramentorum num. 171. §. 34. Barbolæ de Parocho cap. 22. num. 14. Silvius, & Nugnus apud Dianam Coordinatum tom. 2. tract. 4. resol. 26.* (Quæ in antiquo est part. 3. tract. 4. resol. 173. alias 174.) Quamvis non desint auctores opinantes, Parochum cum periculo vitæ non teneri ad danda Sacramenta Eucharistia, & Extremæ Unctionis, si illud Pœnitentiæ ministraverit, ut referunt Gobat, & Billus ibid. & magis aperte Fagnan, in *cit. cap. Clericos num. 40. De Clericis non resid. ubi ait, magnam fuisse disputationem in S. Congregatione Concilii anno 1576. circa obligationem Parochorum ministrandi Eucharistiam, & Extremam Unctionem peste infectis ob doctrinam S. Antonini 3. p. tit. 22. cap. 12. §. 3. ibi citati, & dicentis, eos teneri administrare Sacramenta (quod dictum ego reperire non potui in meo codice.) Nihilominus Summus Pontifex Gregorius XIII. nihil voluit de hoc decernere; & mandavit referri S. Carolo, Parochos teneri omnino administrare Sacramenta Baptismi, & Pœnitentiæ vel per se vel per alium pestiferatis; ad effectum scilicet, ut ipsi Parochi possint consulere indigentibus spiritualibus eorum, qui sani sunt. Idcirco non esse præcisè obligatos Parochos dare Sacrum Viaticum, ac Extremam Unctionem iis peste infectis, qui Pœnitentiæ Sa-***

cramentum receperunt, docet Suarez de *Extrem. Unct. disp. 44. sect. 3. num. 20. Gobat tract. 1. num. 154. Molfelius in summa tom. 1. tract. 4. cap. 3. n. 52. Majol. de Irregular. lib. 2. cap. 20. n. 3. Marchin. de Bello Divino part. 3. cap. 2. num. 4. & alii quos citat, & sequitur Diana part. 5. tract. 3. ref. 53. posita in opere Coordinato tom. 2. tr. 2. resol. 58.*

Quatenus, verò à Parocho, vel alio Sacerdote daretur Sacrum Viaticum laborantibus peste illud porrigi posse in cochleari argenteo, vel in pagina munda statim comburenda, docent Venetus in *Exam. Episc. lib. 4. cap. 46. n. 47. & Marcinus in Praxi vistr. infirm. pract. 8. dub. 18. Sed hos confutat Diana Coord. d. tom. 2. tr. 2. ref. 99. & 100. (Ex veteri part. 4. tract. 4. ref. 114. & part. 5. tr. 3. resol. 50.) Prout etiam quod extrema Unctio dari possit cum virga oblonga. Nald. verb. *Sacram. num. 7. in fine. Billus dict. verb. Minister Sacramentorum num. 171. §. 34.* Quæ omnia tamquam indecentia post maturam Theologorum discussionem fuisse prohibita à S. Carolo in act. Mediolan. De Cura pestil. cap. 15. num. 2. testatur Gavant, in *Manual. Episc. verb. pestis. n. 6. Diana d. ref. 99. & 100. in Coordinato Barbol. de Parocho cap. 20. num. 46. Et Michael Justinianus in suis Constitut. lib. 3. tit. 1. cap. 78.**

Circa autem simplices Sacerdotes sæculares; hos posse obligari ab Episcopo, ut deficientibus Parochis, administrarent Sacramenta Peste infectis, volunt Gavant. d. verb. *pestis n. 3. Gobat, d. tract. 1. n. 128. ubi quod ita sentiunt Cajetanus, & Sotus, & Emin. Card. de Lugo de Sacram. Pœnitent. disp. 22. n. 13. tum ratione promissæ obedientiæ Episcopo in ordinatione, tum ex præcepto caritatis, quæ obligat juvare proximum in extrema necessitate spirituali constitutum etiam cum discrimine propriæ vitæ, ut ex doctrina S. Thomæ. 2. 2. quest. 26. art. 5. & aliorum docent Reginald. lib. 4. n. 348. & Bonacina tom. 2. de primo Decal. Præcepto disp. 3. qu. 4. punct. 4. ideoque tempore Pestis omnes Sacerdotes esse obligatos excipere confessiones Peste infectorum; si desint Parochi, aliiq. Capellani, ad hunc effectum ex stipendio conducti; eo quia existentes in peccato mortali dicuntur esse in extrema necessitate spiritualis salutis: quibus quilibet Sacerdos teneretur succurrere etiam cum temporalis vitæ periculo; hoc tamen, ut dixi, intelligendum est; si morte perisissent omnes Parochi, vel eorum major pars, & Episcopus non posset invenire Capellanos voluntarios, vel Oeconomos, qui munia Parochialia supplerent, quod videtur inverisimile; nam, si exponantur edicta pro concursu ad Parochiales vacantes probabile est, non defuturos Sacerdotes, qui velint ad beneficium ascendere, prout non defecerunt hic Patavii in peste annorum 1630. & 1631. ut ego observavi in Registro concursuum Curie Episcopalis. Quod si deficerent Parochi ex fuga; tunc Episcopus ex fructibus suorum beneficiorum, & in supplementum ex propriis redditibus deberet externos Presbyteros conducere pro Sacramentis ministrandis; Squillant. de obligat. Episc. part. 1. cap. 2. num. 18. diocesanos hortando, non autem cogendo ad idem faciendum. Fagnan. in d. cap. Clericos num. 42. de Cleric. non resid. Gobat d. tract. 1. num. 131. & Sanchez d. lib. 6. in Decalog. cap. 2. num. 62.*

Sacerdotes vero Regulares, deficientibus Parochis, teneri juvare in spiritualibus; peste infectos, multò magis docent Theologi; ea ratione quia præcipuè Mendicantes sunt coadjutores Episcoporum & Prochorum in cura animarum; & aluntur

aluntur elemosynis à Communitate, ut sibi deserviantur per eisdem in spiritualibus; ideòque tenentur exponere propriam vitam non solum in necessitate extrema ipsius Communitatis, sed etiam in necessitate gravi, qualis est Pestilentia. Peyrin. d. tom. 1. *quæst.* 1. *cap.* 11. *col.* 2. *Verf.* Ex quo inferitur. Sanchez d. lib. 2. *cap.* 2. *num.* 60. & ibi S. Thomas 2. 2. *quæst.* 187. *art.* 1. & *quæst.* 188. *art.* 4. Eminentiss. Card. de Lugo de Sacrament. *Pœnit. dist.* *disp.* 22. *num.* 13.

31 Circa Laicas personas, tempore Pestis, duo sunt digna notatu. Unum, quod si quis sit pestiferatus, idque occultum teneat, & accedat ad Parochum, seu Confessarium pro recipiendis Sacramentis, peccat mortaliter, quia exponit eundem Sacerdotem vitæ periculo, cum præiudicio aliorum proximorum, qui vel sani, vel infirmi privarentur ipso Parocho, vel Confessario. Gobat d. *tract.* 1. *num.* 120. Alterum est, quod Laici, qui se sponte offerunt servire ægrotis, & infectis Peste, exercent opus eximie charitatis; & valde meritum, ut pluribus D.D. citatis demonstrat Baldellus d. tom. 2. *disp.* 20. *n.* 15. & *seqq.* ubi *num.* 18. subdit; tale exercitium posse licite imponi alicui per Confessarium pro Pœnitentia Sacramentali; prout antiquitus imponebatur Pœnitentia, ut quis militaret in subsidium Terræ Sanctæ cum periculo propriæ vitæ.

32 Sed hic oritur curiosa Quæstio; an fideles, qui ex motivo charitatis se offerunt servitio Peste laborantibus, & in eorum famulatu vitam perdunt, dicendi sint Martyres? Et videtur affirmandum ex auctoritate *Martyrolog. Romani* die 28. *Februarii*, ubi ita legitur: Alexandria commemoratio Sanctorum Presbyterorum, Diaconorum, & aliorum plurimorum, qui tempore Valeriani Imperatoris, cum peste scvissima grassaretur, morbo laborantibus ministrantes, libentissime mortem oppetere, quos velut Martyres religiosa piorum fides venerari consuevit. De quibus pariter S. Dionysius Alexandrinus, ut refert Emin. Card. Baronius in notis ad d. locum *Martyrol.* ita scripsit: Istud mortis genus, quod propter incredibilem pietatem, & robustam fidem suscipiebatur, nihil à Martyris splendore abesse videtur. Eorundem Sanctorum Vitam Italico sermone refert Hier. à Basilica Petri in suis *Ephemer. Sacris* d. die 28. *Febr.* Nihilominus Emin. Card. de Lauræa, examinans hanc quæstionem in 3. *Sent. part.* 2. *tom.* 3. *De Fide*, ac propagatione ejus *disp.* 20. *artic.* 5. *resolvit*, laborantes in juvandis, & gubernandis fidelibus tempore Pestis, morientesque in eo gubernio, lato modo tantum posse dici Martyres, non tamen expresse, ac rigorose, sicut communiter, ac semper Ecclesia agnovit, atque venerata est Martyres; earatione, quia de essentia Martyrii est, ut quis pro fide Christi condemnatur à persecutore vel ad mortem, vel ad cruciatum, quod fuscè probat auctoritatibus SS. Patrum: Et ideò libellus, quem P. Theophilus Raynaudus de Martyrio per pestem publicaverat, fuit à S. Congregatione Indicis prohibitus, ut habetur in *Bibliotheca Scriptorum Soc. Jesu* ad opera dicti Auctoris, à quo postea cum fuerit emendatus, permissum fuit anno 1659 ab eadem Sacra Congregatione, ut recederetur, teste Nathanaele Sotuello ejusdem Bibliothecæ compilatore. Neque obstat auctoritas Martyr. Romani, quia non vocat prædictos pios viros Martyres, sed velut Martyres; idest quasi Martyres; namdictio Velut

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. II

significat similitudinem, & ponitur pro quasi. Calder. de verb. Signif. *conf.* 8. & Menoch. de Præsumpt. lib. 4. *Præsumpt.* 52. *num.* 6.

Ex his omnibus, hucusque enarratis, facile erit colligere industrias adhibendas à Parochis, atque Confessariis tempore Pestis in administratione Sacramentorum, & proprii officii adimplemento; quæ quidem sunt plurimæ, & ex actis Ecclesiæ Mediolanensis compilantur per Haymonem Corium in *Epitome Concil. S. Caroli Verb. pœnitentis*; magis autem necessariae sunt sequentes, quas hic adnotabo pro resolutione propositi Casus. I. Adveniente Peste Parochus, ac quilibet Confessarius suam conscientiam purificet Sacramento Pœnitentiæ, & se offerat Deo paratum morti, tamquam bonus miles, ut suo muneri satisfaciat. Emin. Card. Federic. Borrom. in *Instruct. ad Parochos occasione pestis*. Et Mich. Justin. d. lib. 3. *tit.* 1. *cap.* 15. II. Suos Parochianos movitos faciat, ut absque mora sua peccata confiteantur, & Sacramentum Eucharistiam sumant. Justinian. d. lib. 3. *tit.* 1. *cap.* 189. III. Eisdem certos reddat, se semper promptè iturum ad excipiendas Sacramentales infirmorum confessiones; ideòque liberè, & quacunque hora illum accersant. Justinian. *ibid.* *cap.* 72. IV. Quotidie Missam Parochus, ac quilibet Sacerdos, (magno impedimento cessante) celebret, & quasi pro Viatico se devotè communicet. V. Suam Parochiam jugiter perlustret; inquirendo, an sint infirmi, qui egeant Sacramentis, vel pauperes corporalibus alimentis. Justinian. d. *cap.* 189. VI. Sciente Peste, curet Parochus sibi provideri de uno, vel pluribus piis Capellanis, qui ipsum adjuvent in administratione Sacramentorum, & potissimum in audiendis confessionibus infirmorum, vel ad eorum fenestras, vel in januis domorum; veletiam quatenus ibi adduci non possint, domos ingrediendo; talis enim est obligatio Parochi, ut differunt Gobat d. *tract.* 1. *n.* 124. Corius d. *verbo pestis* n. 146. & 147. Et Justinian. d. lib. 3. *tit.* 1. *cap.* 78. qui advertunt, Parochum teneri iisdem pestiferatis sacrum Viaticum præbere; Extremam verò Unctionem pendere à charitate Parochi, nisi moribundus non potuisset confiteri, vel Eucharistiam sumere; tunc enim danda est ei Extrema Unctio. Cardin. Federic. Borrom. apud Justinian. d. lib. 3. *tit.* 1. *c.* 113. VII. Deferat Parochus Sacramentum Eucharistiam cum luminibus ad domos infirmorum, quas non ingredientur descentes lumina; & Sacerdos habebit secum acerem, quo statim data Communione infirmo, purificabit digitos. Bissius in *Eleurg. Sac.* tom. 2. *Verbo Minister Sacramentorum* d. n. 171. §. 34. ubi concedit, posse administrari Extremam Unctionem cum longa virgula, habente bombacem inunctum; quod supra non licere probavimus num. 28. VIII. Infantes recentem natos sollicitè baptizet, vel in Ecclesia, si eodem deferri possunt, sin minus in ostiis domorum, vel in ipsis domibus; & omittat caeremonias, quas oportuno tempore supplebit, si vixerint, Haymon Corius d. *Verb. pestis* n. 109. 110. & 111. satis enim est tunc salutare lavacro illos ablueri. Justinian. in d. *Constitut.* lib. 3. *tit.* 1. *c.* 15. IX. Omni diligentia custodiat Parochus sub clavi paramenta sacra, quibus uretur in Missa, vel in dandis Sacramentis, ac etiam ampullas, & sudariola; ne ab aliis adhibeantur; & ubi opus fuerit ingredi domos infectorum Peste, præter usum aceti, & aliorum odoramentorum, juvabit præmittere suffumigia sulphurea; se.

secundum opinionem Augustini Bucii de *Modo preservandi à peste cap. 12.* Quod si tetigerit eosdem infectos manu, vel digitis; eosdem super flamma candelæ accensæ expurget, vel super prunis accensis. Justinian. ubi supra lib. 3. tit. 1. cap. 78. X.

- 36 Tandem cautela, & industria Parochorum, ac Confessariorum erit, constans repudiatio cujuscunque rei temporalis, à cujus contactu, lucri causa, mors inopinata evenit, juxta exemplum famuli cujusdam, de quo sic legitur in Vita R. P. Joannis Mariæ Montis rubei Congr. Oratorii Paduæ cap. 12. *Nella Peste del 1631. il P. Gio: Maria restò con un solo Laico in S. Tomaso alla cura delle*
- 37 *Anime. Fece di sè un' offerta à Dio, disposto ad aiutare chiunque lo chiamasse con li SS. Sacramenti, e pronto à morire di peste per ajuto delle Anime. Prohibè al Laico il prendere donativo alcuno grande o picciolo, che si fosse. Ma detto Laico non seppe vincere l'interesse, prendendo di nascosto alcune cere d'un funerale di persona ricca, sepolta in S. Tomaso: onde supreso lui dal Contagio, & in breve vinto dalla morte.*

- 38 Corollarium loco in hac materia Pestis in controversiam cadit, an licitæ sint Processiones generales tempore, quo Pestilentia grassatur? Pro negativa facit, quia omnes tenentur cavere à periculo infectionis, quod in concursu populi videtur inevitabile. Item quia velle sanitatem obtinere per miraculum, omittis remediis naturalibus est Deum tentare, quod est peccatum, S. Thom. 2. 2. q. 97. art. 1. & 2. Sed inter cetera remedia naturalia contra Pestem est secessus, & fuga ab hominum consortio, ut dictum est supra. Ergo Processiones generales non erunt licitæ. Pro affirmativa facit, quia quod ab Ecclesia ordinatur, est licitum, Sed

- 40 in Romani Romano inter alias Processiones habetur illa tempore mortalitatis, & pestis. Ergo sunt licitæ. Ulterius non potest dici illicitum, quod à Sanctis viris fuit practicum. Sed S. Gregorius Magnus illas fecit tempore magnæ Pestilentie Romæ Card. Baron. anno 590. num. 12.

- 41 Item S. Herebertus Archiepiscopus Colonienfis. Gretserus de Processionibus lib. 1. c. 11. Item S. Gregorius Turonensis, ut narrat lib. 10. *Hist. cap. 29.* Item Concilium Constantiense, à quo statutum fuit deferri in Processione Imaginem S. Rocchi, & statim Pestis cessavit. Marchantius in *Horto Pastor. lib. 2. tract. 2. lect. 5. proposit. 2. Vers. Illis verò sanctis.* Et habetur etiam in *Annot. Ad Martyrol. Rom. 16. Augusti.* Pariter S. Carolus Borromæus publicas Processiones instituit ad Deum placandum tempore Pestis. Jo. Petr. Jusian. in *ejus Vita lib. 4. cap. 1. & 2.* Et anno 1630. Mutinenses Processionum publicarum auxilio incolumes à Peste remanserunt. Marchin. de *Bello divino in princ.* Necnon Bononienses anno 1631. grassante gravissima Peste, indicta publica Supplicatione, & circumlata per Urbem devota Dei Genitricis Imagine, à S. Luca depicta, morbus evanuit. Sigonius lib. 1. de *Regno Ital.* Ergo Processiones tempore Pestis sunt licitæ. Examinat hanc controversiam P. Paulus Mar. Quartus in *tract. de Processionib. sect. 3. punct. 3. Circumstantia 7. Quæst. 3. pagin. 73.* Et eam dirimit ope distinctionis hujusmodi; videlicet, quod passim, & indiscriminatim non liceant; sed à S. Episcopis à Deo inspiratis possint licite indici cum debitis cautelis,

- 42 inter quas, quod pueri, & mulieres non interviant; has enim, & illos etiam S. Carolus exclusit; quod viri procedant bini, & bini, sed cum

distancia ab invicem majori solita. Et quod ante Processionem omnes excitentur ad poenitentiam, & ad fiduciam in Deum, exemplo dicti S. Caroli; de quo ulterius, dum Pestis Mediolani grassaretur, ait *Brev. Roman. lect. 5. Publica supplicatione indicta, fuit sibi ad collum alligato, nudis pedibus etiam, offendiculo cruentatis, Crucem bajulans, semetipsum pro peccatis populi hostiam offerens, divinam indignationem avertere satagebat.*

DECISIONIS LXII

Ad Decembris Casum Additionalem,

ARGUMENTUM.

Disquiritur, Quomodo Anachoretæ, Eremitæ, alique homines solitarii, præsertim in vastissimis desertis, recipere Sacram Communionem, tum in Vita, tum in morte? Declarantur varia genera Anachoretarum, & Inclusorum; necnon publicè Poenitentium, Lauritarum, & Eremitarum; & eorum omnium plurima exempla dantur ex historiis sacris, non sine magno labore collecta. Tandem resolvitur Quæstio sub triplici distinctione circa Communionem omnium prædictorum. Ponitur Epistola Illustrissimi, ac Reverendiss. Pompei Sarnelli Episcopi Vigiliarum de eadem Quæstione. Et explicatur, quomodo prædicti Solitarii, & Inclusi adimplebant præceptum de audienda Missa?

SUMMARIUM.

- 1 Inclusorum antiquitas tria genera.
- 2 Detrusio in Monasteriis fiebat ob gravia delicta ad agendam poenitentiam.
- 3 Detrusio Ecclesiasticorum in Monasteriis præcipue fiebat ob delicta carnis.
- 4 Trirrenium poena hodie est loco detrusionis in Monasteriis.
- 5 Poena pro delictis carnis est arbitraria.
- 6 Poenitentia publica quamvis olim esset?
- 7 Poenitentium publicè quinque erant gradus & qui?
- 8 Poenitentes publici erant etiam excommunicati.
- 9 Poenitentes publici fiebant irregulares, incapaces Ordinum, & Beneficiorum.
- 10 Poenitentium publicè exempla.
- 11 Poenitentium spontè in Monasteriis duo genera.
- 12 Episcopi aliquando eligebant sibi Monasteria amoris Poenitentia.
- 13 Conversi in Religionibus quare sic vocentur?
- 14 Ritus in dando habitu Poenitentia.
- 15 Cadavera Defunctorum quare vestiantur sæpe habitu religioso?
- 16 Pueri oblato Religioni per parentes.
- 17 Pueri oblato Religioni quando poterant discedere ab illa?
- 18 Professio regularis ex Concil. Trid. non potest fieri ante annum 16. completum.
- 19 Convertita possunt profiteri ante annum decimum sextum, & non completo anno Novitatus.